

**Promotion of smart and integrated NZEB renovation
measures in the European renovation market**Contract N°: IEE/13/763/ SI2.674877
01-03-2014 – 28-02-2017**NeZeR Nieuwsbrief 1****Februari 2015**

Beste lezer,

In het Europees gefinancierde project ‘Near Zero Energy Renovation’ – kortweg NeZeR- wisselen vijf Europese landen ervaring uit over de beste aanpak om renovaties naar Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG) te realiseren. Vanuit Nederland zijn de gemeenten Rotterdam en Amersfoort, corporatie Portaal en W/E adviseurs, actieve deelnemers in dit project. Daarnaast is Platform 31 betrokken vanuit haar expertise over Nul-Op-de-Meter renovatie en andere activiteiten in de Energiesprong. Andere deelnemende landen zijn Zweden, Finland, Spanje en Roemenië.

Deze nieuwsbrief geeft u een indruk van de activiteiten en resultaten die tot nu toe gerealiseerd zijn. De nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar en is terug te vinden op www.nezer-project.eu.

**Green deal for social housing – nieuwe aanpak voor energieneutrale renovatie op
industriële schaal - minisymposium**

Onder de bovenstaande titel werd in september jl. voor de Europese partners en andere geïnteresseerden een minisymposium georganiseerd waarin de Nederlandse aanpak rond Nul-op-de-Meter renovaties centraal stond. De bijeenkomst vond plaats in het Centrum voor Duurzame Renovatie in Amersfoort.

Tijdens het mini-symposium presenteerden BAM, VolkerWessels en Dura Vermeer hun renovatieconcepten op basis van prefab elementen. Vanuit Platform 31 werd de opzet toegelicht van het Nederlandse programma “De Stroomversnelling” dat zich tot doel stelt om tot 2020 111.000 huurwoningen te renoveren naar energieneutraal. Ook de aanpak van energiezuinige woningrenovaties in de gemeentes Amersfoort en Rotterdam werd gepresenteerd voor het internationale publiek. Verder kwamen de belangen van huurders en verhuurders aan bod met presentaties vanuit de Woonbond en Aedes.

De middag werd afgesloten met een bezoek aan de demonstratiewoningen in Soesterberg, waar Portaal 109 eengezinswoningen uit de jaren 60 renoveert naar nul-op-de-meter. De brede opzet van de middag ondervond veel waardering van de Europese partners én van Nederlandse deelnemers. Het was duidelijk dat de partners zeer onder de indruk waren van de ambitie en voortvarende aanpak vanuit de Stroomversnelling. Lees meer over het minisymposium en het locatiebezoek in het [verslag van de studiedag](#) (Engelstalig). Presentaties van deze dag zijn [hier](#) terug te vinden.

Het volgende studiebezoek vindt in mei in Stockholm plaats. We zullen dan horen hoe men onder het Zweedse klimaat de renovatie naar Bijna Energieneutrale gebouwen denkt te kunnen realiseren. Meer daarover in de volgende NeZeR nieuwsbrief.

Actuele NeZeR-rapporten:

Technische oplossingen voor energiebesparende en hernieuwbare energiebronnen voor een optimale, energie-efficiënte renovatie

Dit rapport biedt een overzicht van diverse innovatieve, maar ook traditionele technieken voor energiezuinige renovatie van gebouwen. Maatregelen voor verbetering van de woningschil, gebouwinstallaties, en de toepassing van voor duurzame energiesystemen zijn beschreven. De factsheets bevatten een algemene beschrijving van de maatregel, toepassingsmogelijkheden, conceptbeschrijvingen en afbeeldingen. De sheets geven daarnaast informatie over de mate van innovatie, voor- en nadelen, potentiële risico's, aandachtspunten bij de uitvoering, duurzaamheidsaspecten en marktoverwegingen.

In hetzelfde rapport is per land een overzicht opgenomen van de meest voorkomende gebouwtypes die interessant zijn voor toepassing van energiezuinige renovatie. Vermeld wordt onder meer bouwwijze, huidige energieprestatie, eigendomsverhoudingen, bewonerstypering en locaties.

NeZeR - Promotion of smart and integrated NEEB renovation measures in the European renovation market		Technology Template
Name of the technology/innovation: ETICS - External Thermal Insulation Composite Systems		
Technology/innovation description: External thermal insulation composite systems are a means of applying layers to the outside of a building with the primary aim of improving thermal performance. These are different from internal and external insulation systems. An insulation layer - generally a board of insulating or extruded polystyrene, polyurethane, phenolic, or mineral or other composite material. This requires a supporting system based on the relevant design requirements that could be an adhesive, physical connectors or a combination of both. In some cases a plaster render may be used instead of a board, in which case additional fixings and a separate waterproofing layer is required. The insulation composite system may also include other elements such as a plaster finish, a rendering layer, a breathable membrane, a drainage and protection system, etc. This can be used as a means of protecting a building's exterior - it is not a protective system for the interior and is not intended for use as a fire protection system. This should be used as a guide only and not as a substitute for professional advice or the manufacturer's instructions. It should be noted that the system is not a complete solution for fire protection and fire safety. These should be considered in a separate report. In some instances, a fire-resistant system may be required. These should be considered in a separate report. These should ensure an additional fire rating system in addition to those normally included features. Other elements may be required. These include: thermal bridge, air infiltration, heat and solar radiation in winter and other aspects of the system. (Information provided for larger areas)		
Application: Countries: All; Building types: All; Buildings for public buildings with any level of protection; New buildings (residential); Climate zones: All; Building parts: All; Walls; Roofs; Windows; HVAC Systems; Concept drafts and/or pictures: Adhesive Fix; Mechanical Fix; State of the art: Existing technology: ETICS (ETICS systems were introduced in 1970s and have been used and tested in every climate around the world for proven insulation performance. ETICS systems are also used in the last years, mainly regarding different finish materials of the system (e.g. stone, brick). Innovative technology: ETICS systems are also used in the last years, mainly regarding different finish materials of the system (e.g. stone, brick). Comparison between existing and innovative technology: ETICS systems require optimal energy requirements and the technology is a solution to reach optimal energy requirements towards their own energy demands. Advantages: Efficient single-step construction allows for good thermal performance without reducing the net space. No additional expansion joints are required. Easy-to-apply system components. Possible problems: Possible moisture condensation problems in the case of low temperatures (in cold Europe Climates). Execution aspects: Impact evaluation on tenants. Disruption: 100% internal intervention. Execution aspects (during the key resources, etc.): Scaffolding and working. Delivery: quick execution. Sustainability aspects: Effect of enhancement on energy savings: 100% (ETICS). External insulation of walls could result in energy savings of a building almost 60% (depending on the type of building and type of insulation). Source: Pecqueur de la Roche et al. (2012) and other references. Life cycle analysis aspects: Life cycle analysis aspects: 10 years. Market aspects: Price index: Rising 50 and 60 €/m ² (measured in Spain in 2012). European producers of this technical component or solution: Baumit / Weber / Sto / Rockwool / Porec Group / Celvolat.		

[Download rapport \(17,2 MB\)](#)

Nationale clusters voor Bijna Energieneutrale Gebouwenrenovatie

Als onderdeel van NeZeR zijn in elk land "National Clusters" opgezet waarin de voornaamste stakeholders rondom Bijna Energieneutrale Gebouwenrenovatie worden samengebracht. Deze clusters gaan doelen, knelpunten en beschikbare informatie rondom energieneutrale renovatie breed delen zodat het NeZeR-project een maximale impact oplevert. Voordat de National Clusters werden samengesteld is per land een stakeholderanalyse gemaakt met een indeling in 5 categorieën: Key Player, Meet Their Needs, Show Consideration en Less Important.

In Nederland is door het National Cluster gekozen voor een specifieke focus, namelijk de renovatie van appartementsgebouwen met gemengde VvE's als eigenaar (d.w.z. zowel huur als koop). Reden voor deze keuze is dat in Nederland vanuit de Energiesprong al diverse activiteiten lopen, gericht op de huursector en de particuliere woningsector. Gemengde

VvE's vormen een substantieel aandeel van de Nederlandse woningvoorraad en zijn door de complexe eigendomsverhoudingen één van de meest lastige sectoren om energiezuinige renovatie op gang te brengen. Vrijwel alle gemeentes worstelen met de vraag hoe ze deze sector kunnen benaderen. Vanuit de Nederlandse NeZeR-partners worden momenteel modellen ontwikkeld om stappen te maken voor dit soort gebouwen. Hoewel het erop lijkt dat gemengde VvE's een typisch Nederlandse verschijnsel zijn, is de problematiek van VvE's natuurlijk Europees herkenbaar en zoeken ook andere landen naar de beste manier van aanpak van dit segment.

[Download notulen en presentatie van de National Cluster meeting van 17 juni 2014](#)
[Bent u geïnteresseerd in de resultaten uit de Nederlandse cluster, laat het ons weten](#)

De rol van ESCO's in Bijna Energieneutrale Gebouwenrenovatie

Vanuit NeZeR verscheen ook een rapport over de potentiële rol van ESCO's bij bijna energieneutrale renovatie. Daartoe is een overzicht gemaakt van de overeenkomsten en verschillen tussen de deelnemende landen met de faal- en succesfactoren voor ESCO's.

[Download rapport \(149 kB\)](#)

Contactinformatie:

Contact voor NL:

Thijs Kurstjens / Erik Alsema, W/E adviseurs, 030-677 8764 / 61, kurstjens@w-e.nl / alsema@w-e.nl

Coördinator NeZeR project:

Riikka Holopainen, VTT, Finland, riikka.holopainen@vtt.fi, +358 40 571 0364

www.nezer-project.eu

 [LinkedIn-groep](#)